

DYKASTERIA DS. ŚWIECKICH, RODZINY I ŻYCIA

ŻYCIE JEST ZAWSZE DOBREM

Inicjowanie procesów na rzecz
Duszpasterstwa Życia Ludzkiego

LIBRERIA
EDITRICE
VATICANA

DYKASTERIA DS. ŚWIECKICH, RODZINY I ŻYCIA

ŻYCIE JEST ZAWSZE DOBREM

**Inicjowanie procesów na rzecz
Duszpasterstwa Życia Ludzkiego**

Z okazji 30. rocznicy
encykliki *Evangelium vitae*
25 marca 1995 roku – 25 marca 2025 roku

**LIBRERIA
EDITRICE
VATICANA**

Dokument przetłumaczony staraniem
Krajowego Ośrodka Duszpasterstwa Rodzin

Tłumaczenie: Anna Meetschen

© 2025 Dicastero per i Laici, la Famiglia e la Vita

00120 Città del Vaticano

Tel. 06.69869300

E-mail: comunicazione@laityfamilylife.va

www.laityfamilylife.va

www.vatican.va

All rights reserved

Spis treści

–	Prezentacja	6
–	Wprowadzenie	8
1.	Zaproszenie pp. Franciszka	12
2.	Podstawy i cechy	14
3.	Percepcja Kościołów	17
4.	Założenia duszpasterstwa	19
5.	Metoda dla pracowników	23
6.	Niezbędne postawy	25
7.	Pracownicy duszpasterscy	28
8.	Tematy	29
9.	Środki	31
10.	Misja: kultywowanie	33
–	Zarys końcowy	34

Prezentacja

„Życie jest zawsze dobrem” (*Evangelium vitae*, 31) i jako takie powinno być przedstawiane, chronione i doceniane w każdej sytuacji.

Dzięki tej broszurze, którą przedstawiamy z okazji 30. rocznicy encykliki *Evangelium vitae*, opublikowanej 25 marca 1995 roku, Kościół pragnie powtórzyć za św. Jana Pawła II to, co zostało potwierdzone przy wielu okazjach przez papieża Franciszka, oraz zwrócić uwagę wszystkich ludzi dobrej woli, którzy pragną służyć wspólnotom w skutecznej obronie i promowaniu życia każdej osoby ludzkiej.

W czasach poważnych naruszeń godności osoby ludzkiej, w tak wielu krajach nękanym wojnami i wszelkiego rodzaju przemocą (zwłaszcza wobec kobiet, dzieci przed i po urodzeniu, nastolatków, osób niepełnosprawnych, osób w podeszłym wieku, ubogich, migrantów), konieczne jest nadanie kształtu prawdziwemu Duszpasterstwu Życia Ludzkiego, aby wcielić w życie to, co zostało również potwierdzone niedawną Deklaracją *Dignitas infinita* Dykasterii Nauki Wiary: „Nieskończona godność, niezbywalnie związana z istotą samego bytu, przysługuje każdej osobie ludzkiej, niezależnie od jakichkolwiek okoliczności i jakiegokolwiek stanu lub sytuacji, w jakich się znajduje” (nr 1). Życie każdego mężczyzny i każdej kobiety musi być zawsze szanowane, chronione, bronione. Zasada ta, rozpoznawalna nawet przez sam rozum, musi być realizowana w każdym kraju, w każdej wiosce, w każdym domu.

Ma to związek ze spójnością przesłania Kościoła katolickiego co do wartości osoby ludzkiej (por. *Evangelii gaudium*, 214): dzisiaj, bardziej niż kiedykolwiek, wzywa nas do umieszczenia szacunku dla godności i życia każdej osoby w centrum zaangażowania na rzecz dobra wspólnego i braterstwa (por. *Dignitas infinita*, 1). Zbyt wiele nieporozumień, mistyfikacji oraz przebiegłych praktyk i zwyczajów społecznych, legitymizowanych niesprawiedliwymi prawami, zmyliło wielu z nas w odniesieniu do faktu, że życie każdej osoby jest naprawdę zawsze dobrem.

„Kiedy mówimy o człowieku, nigdy nie zapominajmy o wszystkich atakach na świętość ludzkiego życia. Atakiem na życie jest plaga aborcji. Atakiem na życie jest pozwolenie naszym siostram i braciom umierać na barkach w kanale sycylijskim. Atakiem na życie jest śmierć w pracy, ponieważ nie są przestrzegane minimalne warunki bezpieczeństwa. Atakiem na życie jest

śmierć z niedożywienia. Atakiem na życie jest terroryzm, wojna, przemoc; ale także eutanazja. Kochać życie to zawsze troszczyć się o drugiego, pragnąć jego dobra, kultywując i szanując jego transcendentną godność” (Papież Franciszek, *Przemówienie do uczestników spotkania zorganizowanego przez Stowarzyszenie Nauka i Życie*, 30 maja 2015 r.).

Musimy pracować nad tym, aby wartość życia była rozumiana i akceptowana przez nowe pokolenia. Niezbywalna godność każdego człowieka musi być bezwarunkowo szanowana. W tym celu zapraszam każdego biskupa, kapłana, zakonnika, siostrę zakonną i osobę świecką do zapoznania się z niniejszą broszurą, aby zaangażować się w rozwój organicznego i ustrukturyzowanego Duszpasterstwa Życia Ludzkiego, które będzie odpowiednio formować pracowników, wychowawców, nauczycieli, rodziców, młodzież i dzieci do poszanowania wartości życia.

Odnoszę się do „organicznego” duszpasterstwa kościelnego, ponieważ Kościół jest żywym, dynamicznym organizmem, jest Ciałem Chrystusa, które wzrasta. Powierzono mu bezcenny dar życia. Jako taki, jest powołany do obrony, promowania, służenia życiu, zawsze, każdemu ludzkiemu życiu. Duszpasterstwo Życia musi zatem obejmować wszystkie „organy”, które tworzą Ciało Kościoła, wszystkich jego wiernych, pasterzy i świeckich. Stałą i dynamiczną troską każdego ochrzczonego musi być staranie, aby stworzyć jednolite, jasne i spójne działanie duszpasterskie, które będzie także dobrze zintegrowane we wszystkich jego częściach. W tym sensie broszura nie zamierza oferować Kościołom konkretnych, gotowych i określonych „recept”, ile pragnie zaproponować rozpoczęcie „procesów” mających na celu rozwijanie w każdym miejscu Duszpasterstwa Życia Ludzkiego.

Zachęcam zatem do współpracy, z pomocą Pana, aby stworzyć wszędzie warunki do przyjmowania i towarzyszenia zawsze życiu. Życie nie jest „wypadkiem losowym, przed którym trzeba się bronić, ale tajemnicą, która kryje w sobie sekret prawdziwej radości” (Papież Franciszek, audiencja generalna, 1 grudnia 2021 r.). W obronie i promowaniu życia ludzkiego, które jest darem Bożym, leży przyszłość Kościoła i ludzkości.

Kard. Kevin J. Farrell
Prefekt
Dykasterii ds. Świeckich, Rodziny i Życia

Wprowadzenie

Synodalność i Duszpasterstwo Życia Ludzkiego

Niniejsza broszura oferuje pomysły na zainicjowanie i rozwijanie **metodologii Duszpasterstwa Życia Ludzkiego** w każdym Kościele partykularnym.

Dokument końcowy XVI Zwyczajnego Zgromadzenia Ogólnego Synodu Biskupów o synodalności, z 2024 roku, zatwierdzony przez papieża Franciszka, potwierdził, że „zaangażowanie na rzecz ochrony życia i praw człowieka [...] stanowi część misji ewangelizacyjnej, którą Kościół jest wezwany żyć oraz urzeczywistniać w historii” (*Dokument końcowy*, 151). To wezwanie opiera się na wspólnej tożsamości chrzcielnej wiernych, świeckich i duszpasterzy (por. *Dokument końcowy*, 4). Dlatego jest skierowane do wszystkich. Dary otrzymane na chrzcie są talentami, które należy pomnażać dla dobra i ochrony wszystkich, zwłaszcza najmniejszych, najsłabszych, najbardziej narażonych na niesprawiedliwość. Musimy inwestować w formację formatorów (por. *Dokument końcowy*, 143) w kwestiach fundamentalnych dla naszej wiary i misji. Jesteśmy w istocie wezwani nie tylko do podejmowania pilnych kwestii dotyczących naszej zdolności chronienia i promowania wartości każdego ludzkiego życia, ale także do czynienia tego z odnowionym i adekwatnym podejściem, aby służyć misji powierzonej nam przez Chrystusa.

Potrzebujemy ścieżek „przemiany misyjnej” (*Dokument końcowy*, 11), poczynając od *modus vivendi et operandi*, który charakteryzuje Kościół, a mianowicie od **synodalności**. Również w odniesieniu do misji strzeżenia życia ludzkiego, wskazuje ona na istotną praktykę, **metodę przemiany** w wypełnianiu misji: należy rozeznawać, dzielić się, przemieniać umysły i serca ludzi, aby służyć ludzkiemu życiu. W istocie, „autentyczne praktykowanie synodalności pozwala chrześcijanom rozwijać kulturę zdolną do krytycznego wypowiedania się w duchu proroczym wobec dominującego sposobu myślenia, a tym samym oferuje niepowtarzalny wkład w poszukiwanie odpowiedzi na wiele wyzwań stojących przed współczesnymi społeczeństwami, a także w budowanie dobra wspólnego” (*Dokument końcowy*, 47).

Dlatego w niniejszej broszurze proponujemy nie tylko punkty do refleksji i działań duszpasterskich w kwestiach ważnych dla Kościołów partykularnych, ale także metodologię pracy opartą **na rozmowie w Duchu** i rozeznawaniu, która, mamy nadzieję, pomoże w nawróceniu i formacji wiernych świeckich i duszpasterzy. Rozmowa w Duchu jest w rzeczywistości owocnym narzędziem umożliwiającym słuchanie i rozeznawanie „tego, co mówi Duch do Kościołów” (Ap 2, 7; por. *Dokument końcowy*, 45), także jeśli chodzi o określenie, jak i gdzie pracować, aby promować i bronić każde ludzkie życie. W **rozmowie** zawsze chodzi o **nawrócenie**, ponieważ dynamika słuchania w dzieleniu się otwiera nowe sposoby bycia i nowe drogi w każdej osobie i we wspólnocie.

Pamiętajmy, że „rozeznawanie eklezjalne nie jest techniką organizacyjną, lecz praktyką duchową przeżywaną w wierze. Wymaga wewnętrznej wolności, pokory, modlitwy, wzajemnego zaufania, otwartości na nowe oraz zawierzenia woli Bożej” (*Dokument końcowy*, 82). I „odbywa się zawsze w konkretnym kontekście” (*Dokument końcowy*, 85). Z tego powodu uważamy za konieczne, aby wyjść od rzeczywistości, którą ukazują nam biskupi podczas wizyt *ad limina Apostolorum*, którzy z troską wskazują nam najpilniejsze wyzwania, przed którymi stoi Kościół na poziomie lokalnym i które poważnie zagrażają ochronie tak wielu ludzkich istnień. Te same wyzwania zostały przedstawione przez naszą Dykasterię i osoby odpowiedzialne w Radach ds. Rodziny Konferencji Episkopatów na całym świecie, podczas webinarium, które odbyło się w kwietniu 2024 roku i które położyło podwaliny pod tę wspólną pracę.

Niezliczone postawy prowadzą dziś do marginalizacji i odrzucania ludzi, naruszając ich godność poprzez praktyki, które powodują ich systematyczne wykluczanie. Mamy tu na myśli dzieci, już w łonie matek, osoby starsze, ubogich, sytuację kobiet w wielu krajach (por. *Dokument końcowy*, 54). Takie postawy rozwijają się w kontekstach pełnych samotności, porzucenia społecznego, strachu, rozpacz, ubóstwa, w rodzinach i na ulicach. Jednak rodziny są miejscem, gdzie powinny rodzić się relacje miłości, przyjęcia, braterstwa. To rodziny są miejscem, w którym może nastąpić pierwsze **nawrócenie relacyjne** między ludźmi, między pokoleniami, między wspólnotami i wioskami.

W ostatnich latach wzrosła świadomość, że rodziny są podmiotami, a nie tylko adresatami duszpasterstwa rodzinnego (por. *Dokument końcowy*, 64). Odnosi się to w szczególności do ich niezastąpionej roli w wychowaniu do wartości i poszanowania godności osoby i każdego życia ludzkiego.

Konieczne jest zaplanowanie na poziomie duszpasterskim formacji formatorów (por. *Dokument końcowy*, 143), wychodząc od metody synodalnej, aby umieli w lokalnych kontekstach towarzyszyć młodzieży, dorosłym, małżeństwom i rodzinom w rozeznawaniu zawsze ukierunkowanym na ochronę i ratowanie życia.

Musimy zatem przekształcić planowanie duszpasterskie w parafiach i diecezjach, tak aby rozwinęło się systematyczne działanie polegające na formacji, przyjęciu, odpowiednim towarzyszeniu w kwestiach związanych z życiem ludzkim, w każdej sytuacji i na każdym etapie jego rozwoju, zgodnie z nauczaniem zaproponowanym przez papieża Franciszka, kiedy przypomina nam, że „każde istnienie ludzkie ma prawo do godnego życia i do integralnego rozwoju” (*Fratelli tutti*, 107). Te tematy muszą przenikać w sposób przekrojowy każdy obszar duszpasterstwa: głoszenie, inicjację chrześcijańską, mistagogię, katechezę, działalność charytatywną, edukację osób na każdym etapie życia chrześcijańskiego. Mamy zatem nadzieję, że ta krótka broszura będzie pomocna w rozpoczęciu eklezjalnej drogi autentycznego nawrócenia do skutecznych synodalnych metod pracy, aby przyjść z pomocą ludzkiemu życiu w każdym miejscu, gdzie jest nadal lekceważone, zagrożone, odrzucane, selekcjonowane.

1

Zaproszenie papieża Franciszka

Istota ludzka:
nieskończona,
niezbywalna godność

Musimy przywrócić
prymat osobie ludzkiej
i obronie jej godności
(*Dignitas infinita, 1*)

Zaproszenie papieża Franciszka

„Drodzy bracia i siostry, każde ludzkie życie, będąc wyjątkowym i niepowtarzalnym, stanowi bezcenną wartość. Trzeba to zawsze na nowo głosić, z odwagą słów i z odwagą czynów. Jest to wezwanie do solidarności i braterskiej miłości względem wielkiej rodziny ludzkiej i każdego z jej członków” (Audiencja generalna 25 marca 2020 r., XXV rocznica *Evangelium Vitae*).

Jak odpowiedzieć na to zaproszenie

Pragniemy razem pracować i zastanowić się nad stworzeniem organicznego Duszpasterstwa Życia Ludzkiego, które wychodząc od poszanowania godności, życia i integralności każdej istoty ludzkiej, jest adekwatnym wyrazem **ewangelizacyjnego i pedagogicznego zaangażowania Kościoła** w rodzinach, we wspólnotach, w diecezjach i w parafiach na całym świecie.

Świeccy i duszpasterze – wszyscy jesteśmy wezwani do tego, aby przyczynić się do skutecznego i zdecydowanego działania eklesjalnego

na rzecz wzajemnej formacji w kwestiach, które poważnie zagrażają szacunkowi dla godności i życia istot ludzkich, na rzecz **formacji sumień i towarzyszenia wiernym** w rozeznawaniu zgodnym z antropologią chrześcijańską, z Magisterium i prawdami naszej wiary. Jak przypomina nam papież Franciszek, naszym zadaniem jest kultywowanie mądrości, która prowadzi nas do „rozważania etycznej i duchowej jakości życia na wszystkich jego etapach. Istnieje życie ludzkie poczęte, życie w okresie ciąży, życie noworodka, życie dziecięce, życie młodzieńcze, życie dorosłe, życie starzejące się i gotowe do odejścia – i istnieje życie wieczne” (*Przemówienie do uczestników Zgromadzenia Ogólnego Papieskiej Akademii Życia*, 25 czerwca 2018 r.).

Najpoważniejsze formy naruszania godności i życia istoty ludzkiej – takie jak aborcja, eutanazja i wspomagane samobójstwo, sztuczne zapłodnienie, macierzyństwo zastępcze oraz wszelkie formy przemocy i nadużyć, wojna, dzieci i nastoletni żołnierze, terroryzm, przemoc cyfrowa i ideologia gender, porzucenie ubogich i migrantów, odrzucenie migrantów, brak bezpieczeństwa w miejscu pracy, lekceważenie osób starszych – są „znakami niezwykle groźnego kryzysu zmysłu moralnego, który stopniowo traci zdolność rozróżnienia między dobrem i złem (...). Wobec tak groźnej sytuacji szczególnie potrzebna jest dziś odwaga, która pozwala spojrzeć prawdzie w oczy i *nazywać rzeczy po imieniu*, nie ulegając wygodnym kompromisom czy też pokusie oszukiwania siebie” (*Dignitas infinita*, 47).

„Biada tym, którzy zło nazywają dobrem, a dobro złem, którzy zamieniają ciemności na światło, a światło na ciemności” (Iz 5, 20).

Jedną z cech charakterystycznych naszego społeczeństwa jest to, że straciliśmy zdolność rozróżniania dobra i zła. Wielu uważa dobro i zło za przeciwieństwa o tej samej wadze moralnej lub uważa zło za coś koniecznego do realizacji dobra. Jednakże tylko dobro ma spójność i wartość, zło jest brakiem dobra, a nie jakąś częścią dobra. Dlatego jest rzeczą pilną inwestowanie w formację sumień. Każde pomieszanie dobra i zła powoduje w istocie poczucie pustki i poważne cierpienie w życiu osobistym i społecznym.

2 Podstawy i cechy charakterystyczne Duszpasterstwa Życia Ludzkiego

Podstawy, od których możemy wspólnie zacząć nadawać kształt Duszpasterstwu Życia Ludzkiego w każdym Kościele partykularnym:

Od logiki wykonywania działań, aby osiągnąć cele

do logiki bycia współodpowiedzialnym i sprzyjającym przemianom uczniem

A PODSTAWY

1 Działanie duszpasterskie zawsze zakłada **teologię pastoralną**, czyli systematyczną refleksję o charakterze praktycznym, odnoszącą się do promowania i obrony ludzkiego życia.

2 W działaniu duszpasterskim Kościół wyraża nieustanną i troskliwą interwencję Boga w historię każdego człowieka.

3 **Ewangelia życia** nie jest zwykłą refleksją, jakkolwiek oryginalną i głęboką; jest konkretną i osobistą rzeczywistością, ponieważ polega na głoszeniu samej osoby Jezusa Chrystusa. Nie wolno zapominać o tym aspekcie, broniąc i chroniąc każdego życia ludzkiego. Przez „życie ludzkie” rozumiemy każdą pojedynczą osobę, którą zawsze należy chronić, przyjmować i której należy towarzyszyć, ponieważ jest **świątynią** obecności Bożej.

2 Podstawy i cechy charakterystyczne Duszpasterstwa Życia Ludzkiego

B CECHY CHARAKTERYSTYCZNE

1

Włączone w dialog wewnątrz Kościoła, na poziomie powszechnym (z kompetentnymi organami Stolicy Apostolskiej/dykasteriami), na poziomie partykularnym (między Konferencjami Episkopatów i między diecezjami), z innymi organizacjami (uniwersytetami, stowarzyszeniami itp.).

2

Uważne na różne etapy życia ludzkiego i warunki życia społecznego, które są przyczyną nierówności i niesprawiedliwości.

3

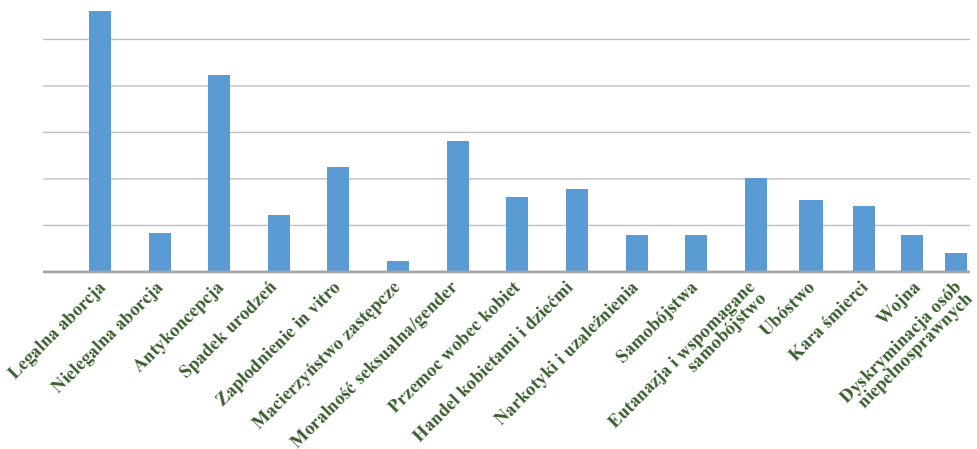
Postrzeganie Kościołów lokalnych

Zasada rzeczywistości

Wsluchając się w doświadczenia biskupów z ich wizyt ad limina, jak również w wiele rzeczywistości kościelnych, pojawiło się powszechne zaniepokojenie poważnymi naruszeniami ludzkiego życia, a także wyraźną potrzebą poszerzenia spojrzenia poza kwestie początku i końca życia, które jednakże pozostają priorytetem.

Priorytety, które pojawiły się podczas wizyt ad limina:

Dziś istnieją „egzystencjalne peryferie”, w odniesieniu do których Kościół musi rozwinąć nowe kompetencje, aby móc towarzyszyć młodym ludziom, rodzinom i wspólnotom. Naszym obowiązkiem jest przyjść z pomocą tym, którzy doświadczają samotności, rozpacz i duchowej pustki, zwłaszcza w kontekście skrajnego ubóstwa. Relatywizacja wartości ludzkiego życia rozciąga się jednak również na obszary, które dotyczą rozwoju gospodarczego i społecznego tak wielu narodów na świecie, w których objawia się „kultura odrzucenia” (np. osoby starsze, przemoc wobec kobiet, wykorzystywanie dzieci, ubóstwo).

Musimy odważnie angażować się, aby każdy człowiek „był uznawany i traktowany z szacunkiem i miłością, właśnie ze względu na swoją niezbywalną godność” (*Dignitas infinita*, 2).

Zasada ta, w pełni rozpoznawalna nawet przez sam ludzki rozum, stanowi „wartość ewangeliczną, którą nie można pogardzać bez poważnej obrazy Stworzyciela” (por. *Dignitas infinita*, 4).

4

Założenia Duszpasterstwa Życia Ludzkiego

Do każdej misji potrzeba
sług zharmonizowanych
z Duchem Świętym
i zdolnych do wspólnego
muzykowania.

Papież Franciszek, 5 listopada 2024 r.

- A Projekt jako proces integralnej przemiany
- B Budowanie inteligencji eklezjalnej
- C Antropologia integralna fundamentem współodpowiedzialności
- D Styl formacyjny

A Projekt jako proces integralnej przemiany

W obszarze duszpasterskim projekt Duszpasterstwa Życia Ludzkiego należy rozumieć jako integralny dynamizm wpisany we wspólnotę chrześcijańską i w relacje eklezjalne. Celem projektowania nie jest jedynie uzgodnienie celów, działań, ról, treści w pisemnym projekcie. Głównym celem jest raczej uruchomienie **procesu przemiany uczestników projektu, nawrócenie duszpasterskie.**

B Budowanie inteligencji eklezyjalnej

Spróbujmy budować **inteligencję eklezyjalną** poprzez spójną refleksję, dialog, słuchanie i obserwację rzeczywistości, w której ludzkie życie jest coraz bardziej znieważane i odrzucane.

Musimy „**myśleć razem**” i doświadczać twórczego efektu rozeznawania i rozmowy w Duchu w każdej wspólnotce kościelnej, diecezji, parafii, szkole i w grupach rodzinnych.

Praca w pojedynkę nie jest skuteczna! Apostołowie początkowo nie mieli projektu, ale odpowiedzieli na powołanie, wezwanie, które określiło ich tożsamość jako uczniów i treść ich misji.

C Antropologia integralna fundamentem współodpowiedzialności

Antropologia chrześcijańska charakteryzuje się tym, że obejmuje całą rzeczywistość mężczyzny i kobiety, i z tego powodu nazywana jest „integralną”. Pozwala ona na uchwycenie w istocie ludzkiej obecności wezwania, powołania do nawrócenia i pójścia za Panem Jezusem. Naśladowanie czyni każdego chrześcijanina uczniem-misjonarzem współodpowiedzialnym za misję Kościoła. Integralna wizja antropologiczna niesie więc w sobie współodpowiedzialność wszystkich za misję. Wspólnota jako całość (młodzież, rodzice, wychowawcy, osoby konsekrowane, kapłani i świeccy), poprzez wymianę darów, różnice w formacji, w zadaniach, w charyzmatkach i stopniach, uczestniczy w ewangelizacyjnej misji Kościoła. Dobrze jest pamiętać, że „dobro wspólne zakłada poszanowanie osoby ludzkiej jako takiej, z jej podstawowymi i niezbywalnymi prawami ukierunkowanymi na jej integralny rozwój” (*Laudato si'*, 157).

W wielu krajach uwaga poświęcana kwestiom życia podtrzymywana jest przez ruchy pro-life, ale wiele z nich prowadzi głównie działania obywatelskie i polityczne.

Duszpasterstwo jest eklezjalnym działaniem wspólnoty chrześcijańskiej, świeckich i duszpasterzy razem, które nie może być delegowane i jest wezwane do zajęcia się każdą sytuacją, w której ludzka godność jest zagrożona, bez ograniczania się do określonych obszarów.

D Styl formacyjny

Potrzebujemy stylu formacyjnego zdolnego do połączenia celów z powołaniem, wizją i misją.

W obrębie Konferencji Episkopatów oraz w diecezjach istnieją Rady poświęcone Rodzinie i Życiu, ale nie jest łatwo przejść do działań duszpasterskich.

Mnożenie projektów, improwizacja, brak jednorodności celów, sektoryzacja i przypadkowość inicjatyw mogą sprawić, że praca duszpasterska w zakresie formacji i edukacji do życia będzie nieskuteczna.

Co powinniśmy zrobić, aby wspólnie rozpocząć tę duszpasterską drogę?

Być może konieczne będzie przemyślenie stylu, jaki przyjmujemy w pracy duszpasterskiej, sposobu głoszenia i refleksji nad wartościami, o których nie mówi się już w rodzinie. **Nic nie może być brane za pewnik:** w dzisiejszych czasach wartości i kryteria rozeznawania oparte na naszej wierze nie są przekazywane. Nawet nienaruszalna wartość ludzkiego życia, od poczęcia do naturalnej śmierci. Musimy stymulować refleksję, zaczynając od pytań, które pojawiają się w codziennym życiu ludzi. Potrzebujemy głębi, jasności, prostego języka z zasięgu każdego, ale z zachowaniem czujności, ponieważ uczynienie siebie zrozumiałymi nie oznacza stania się relatywistami w przesłaniu chrześcijańskim.

„Złudzenie, że relatywizm moralny może być szansą na pokojowe współżycie, jest w rzeczywistości źródłem podziałów i odmawiania godności istotom ludzkim” (*Dignitas infinita*, 30).

Każda sytuacja jest wyjątkowa. Każda osoba, która pragnie zaangażować się w duszpasterstwo, jest wyjątkowa. Do realizacji projektu potrzebna jest inteligencja sytuacyjna, empatia, intuicja i praktyczna mądrość. Dlatego proponowany model projektowania ma charakter **formacyjny i sprzyjający przemianom** nie tylko na poziomie wyników, ale także na poziomie osób, które angażują się w projekt.

**Życie jest
podstawową wartością.**

5

Metoda dla pracowników duszpasterskich

1

Punktem wyjścia projektu duszpasterskiego jest **kontakt z rzeczywistością** taką, jaka jest obecnie, tj. z sytuacją. Pomyślmy o Jezusie chodzącym po ulicach, widzącym konkretne sytuacje, spotykającym ludzi, rozumiejącym ich na podstawie **spotkania i relacji**, a nie na podstawie danych statystycznych (przydatnych, ale niewyczerpujących). Dla pracowników duszpasterskich jest to faza opisowej „burzy mózgów”, mająca na celu wydobycie rzeczywistości poprzez różne rodzaje wiedzy posiadanej przez członków społeczności z ich doświadczeniami i różnymi punktami widzenia. W ten sposób cele nie zostaną narzucone a priori, ale ostatecznie wyłonią się z rozeznania społeczności.

2

Po opisie sytuacji następuje **krytyczna interpretacja rzeczywistości przez wspólnotę duszpasterską** w świetle wiary, Ewangelii i Magisterium Kościoła. Innymi słowy, chodzi o odpowiedź na pytanie: jaka potrzeba wyłania się z tej konkretnej sytuacji? Jakie wołanie sytuacja ta kieruje do nas, chrześcijan?

3

Nadchodzi czas, aby usłyszeć w tym wezwaniu rzeczywistości osobiste zaproszenie, **powołanie**, prawdziwe wezwanie do **nawrócenia**. Uznaje się, że to sam Bóg, poprzez konkretne sytuacje, przemawia do serc ludzi, aby mogli wziąć odpowiedzialność za te sytuacje, tak jak Dobry Samarytanin wziął odpowiedzialność za swojego brata. W końcu zadajemy sobie pytanie: do czego wzywa nas ta sytuacja?

4

W czwartym momencie projektowania wspólnota opracowuje wizję, proponuje **male** praktyczne **próby** duszpasterskie w kierunku wskazanym przez rozeznanie i wychodzi naprzeciw potrzebom zidentyfikowanym przez wspólnotę.

5

W tym momencie następuje najbardziej charakterystyczny moment projektowania, czyli **projektowanie operacyjne**. Jest to projektowanie, w którym ustalane są ogólne cele, które mają być realizowane w określonych procesach, wydarzeniach lub działaniach. Jednocześnie jest to jednak projekt otwarty na działanie Ducha Świętego, a zatem wymaga ciągłego rozeznawania, dostosowywania i uczenia się, które są niezbędne do adaptacji w fazie wdrażania.

6 Niezbędne postawy

Przywódstwo dla życia:

Końcowy rezultat projektu duszpasterskiego zależy od formacji liderów duszpasterskich, którzy przejmą odpowiedzialność za misję dla życia.

1

Twórcza wierność. Twórczą wierność należy rozumieć jako zdolność do uchwycenia bogactwa tradycji nauczania Kościoła i jednocześnie umiejętność czerpania z niej wskazówek dla teraźniejszości.

2

Rozeznawanie jest głębokim spojrzeniem na rzeczywistość i na samego siebie: człowiek wsłuchuje się w rzeczywistość, która go przekracza i w której przemawia Duch Święty. Oznacza to przyzwolenie, aby Pan oświecił sumienie swoim Duchem, ażeby zrozumieć, co jest dobre i jaki kierunek należy obrać. Dlatego rozeznawanie przeżywane jest w atmosferze modlitwy, słuchania Słowa, Magisterium i czytania Znaków Czasu. W kontekście wspólnotowym pozwala to grupie rozeznającej słuchać tego, co „mówi Duch do Kościołów” (Ap 2, 7) w danym czasie i unikać podejmowania decyzji na podstawie jedynie ludzkich kryteriów.

6 Niezbędne postawy

- ✓ Promowanie wartości ludzkiego życia jest pilne.
- ✓ Formowanie i towarzyszenie osobom jest ważne.

UWAGA:
W pracy duszpasterskiej często starannie planujemy działania, ale zaniedbujemy najcenniejsze „zasoby”: wysokiej jakości formację i towarzyszenie osobom.

3

Spójność operacyjna. Jest to zdolność do zharmonizowania różnic między wizją, którą chcielibyśmy realizować, a rzeczywistością wyjściową. Pozwala na opracowanie możliwych strategii zgodnie z dostępnymi siłami.

4

Mentalność obfitości. Jest to umiejętność dostrzegania w różnorodności członków – tworzących grupę roboczą lub grupę posługi – szansy, a nie ograniczenia. Docenianie wkładu każdego z nich zwiększa poczucie wspólnoty, w wielokulturowości i wrażliwości historycznej.

Realia, które nas niepokoją, są wyzwaniem. Wyzwólmy w nas energie nadziei przekładając je na działania przemieniające rzeczywistość

(por. *Amoris laetitia*, 57).

5

Towarzystwo twórcze jest cnotą, która wprowadza stały dialog twórczy, co wiąże się z wysokim poziomem uwagi dla drugiej osoby i skutkuje umiejętnością słuchania oraz wysokim poziomem odwagi w składaniu propozycji.

6

Logika **integracji synergicznej** polega na zdolności myślenia o dobru wszystkich, nie tylko poprzez znajdowanie rozwiązań na podstawie kompromisów, ale poprzez tworzenie trzecich rozwiązań, które są lepsze niż poprzednie alternatywy.

7 Pracownicy duszpasterscy

Aby promować i rozpowszechnić „kulturę życia” konieczne jest odpowiednie przygotowanie wiernych do poszanowania osoby i życia ludzkiego, proponowanie prawd rozumu oświeconych prawdami wiary, rozpowszechnianie dokumentów Magisterium na temat etycznych i teologicznych podstaw wartości życia ludzkiego i ich praktycznych zastosowań.

W tym celu konieczne jest tworzenie przestrzeni spotkania i dialogu za pomocą jasnego języka, zgodnego z Magisterium; dawanie świadectwa i kształtowanie szacunku dla godności osoby ludzkiej w każdym obszarze duszpasterstwa: w katechezie dla dzieci i dorosłych, w duszpasterstwie młodzieży, w towarzyszeniu parom narzeczeńskim, rodzinom, w kontekstach misyjnych, na uniwersytetach katolickich i w szkołach katolickich.

Przede wszystkim konieczna jest formacja **pracowników duszpasterskich**, którzy ze swej strony będą umieć formować rodziny, małżonków, młodych ludzi do poszanowania życia ludzkiego w swoich codziennych wyborach życiowych. Żyjemy w czasach wielkiej egzystencjalnej i duchowej dezorientacji, wobec której wierni świeccy potrzebują moralnego i duchowego towarzyszenia. Potrzebujemy kapłanów i świeckich zdolnych i dyspozycyjnych do tej posługi.

Wiara nie może być oddzielona od obrony ludzkiej godności i życia ludzkiego. „Żadna antropologia nie może się równać z antropologią Kościoła na temat osoby ludzkiej [...] jeśli chodzi o jej godność, nienaruszalność, świętość, wychowawczość” (św. Paweł VI, 4 września 1968 r.). Godności nigdy nie można utracić, gdyż obowiązuje na mocy faktu, że podmiot istnieje oraz rozciąga się na całą jego osobę, niezależnie od jego możliwości, w jakimkolwiek byłby stanie i sytuacji, od poczęcia do naturalnej śmierci. Prawdę tę należy dziś wyjaśniać, opowiadać, głosić.

8 Tematy

Tematy poruszane przez Duszpasterstwo Życia Ludzkiego zmieniają się w zależności od realiów geograficznych i kulturowych. Powinny zostać określone zgodnie z priorytetami poszczególnych Kościołów. Każdy temat musi być pogłębiony o momenty formacji.

Poniższa lista nie rości sobie pretensji do wyłączności lub wyczerpującego charakteru, a jedynie pragnie zasugerować diecezjom i parafiom pewne ogólne zagadnienia, które wyłaniają się z wizyt biskupów *ad limina* i które mogą być interesujące dla różnych kontekstów duszpasterskich.

POCZĄTEK ŻYCIA

Życie jako dar ● Afektywność i seksualność małżeńska ● Troska o rodzące się życie ● Moralne znaczenie odpowiedzialnej prokreacji i regulacji narodzin ● Piękno i powołanie do ojcostwa i macierzyństwa ● Zagrożenie eugeniką prenatalną ● Świadoma aborcja ● Problemy sterylizacji ● Bezpłodność - Moralne problemy zapłodnienia *in vitro* ● Dzieciobójstwo ● Macierzyństwo zastępcze ● Spadek urodzeń ● Towarzystwo i opieka nad kobietami, które doświadczyły aborcji.

W CIĄGU ŻYCIA

Szacunek i godność kobiet ● Wzajemność męskości i kobiecości oraz wartość odmienności seksualnej ● Towarzystwo ułomnościom ● Przeciwdziałanie dyskryminacji osób niepełnosprawnych ● Ochrona migrantów ● Ochrona chorych psychicznie i rodzin ● Zapobieganie tragediom samobójczym (zwłaszcza nastolatków i młodzieży) ● Wychowanie do solidarności i pomocniczości ● Wojna ● Handel ludźmi ● Deportacja ● Niewolnictwo ● Niegodne i niebezpieczne warunki pracy ● Przetrzymanywanie w niegodnych warunkach więziennych ● Polityka zdrowotna i wysokiej jakości opieka dla wszystkich

- Troska o zdrowie ubogich ●
- Nowe formy ubóstwa (brak pracy i godności pracy, ubóstwo relacyjne w społecznościach i rodzinach)
- Narkotyki i uzależnienia ●
- Uzależnienie od rzeczywistości wirtualnej ● Przemoc wobec kobiet i dzieci ● Przemoc cyfrowa
- Nękanie ● Seks wirtualny ●
- Wartość starości ● Adopcja i opieka zastępcza.

KONIEC ŻYCIA

- Opieka paliatywna ● Dawstwo narządów i przeszczepy ●
- Towarzyszenie duchowe choremu, umierającemu i rodzinie
- Testamenty biologiczne/ wcześniejsze wytyczne dotyczące

- leczenia ● Eutanazja ● Wspomagane samobójstwo ● Kara śmierci.

TEMATY PRZEKROJOWE

- Bycie dziećmi ● Bycie stworzeniami
- Troska o osobę a troska o stworzenie w perspektywie ekologii integralnej ● Wolność religijna i sprzeciw sumienia ● Edukacja dzieci i młodzieży ● Wychowanie afektywne i seksualne ● Ideologia gender ● Integralny rozwój osoby.

BADANIA

- Godność ludzkich embrionów ●
- Badania nad istotami ludzkimi ●
- Manipulacje genetyczne.

9 Środki

TWORZENIE ŚCIEŻEK SZKOLENIOWYCH

- Promowanie i formowanie do **świadomej chrześcijańskiej wizji antropologicznej, podzielanej** we wspólnocie.
- Kształtowanie **sumień** i towarzyszenie wiernym w rozeznawaniu zgodnym z chrześcijańską antropologią, Magisterium i prawdami wiary.
- Zapewnienie formacji w zakresie **duszpasterstwa młodzieży** na temat podstaw i tematów, które dotyczą wartości ludzkiego życia.
- Wzmocnienie **duchowości rodzinnej oraz więzi małżeńskich i rodzinnych**.
- Formacja w zakresie wartości związanych z **rodzicielstwem, seksualnością i opieką**.
- Oferowanie momentów formacji, dialogu i dyskusji na tematy życia we **wspólnocie parafialnej i diecezjalnej**, przy użyciu metody indukcyjnej, wychodząc od pytań, które pojawiają się w praktycznym życiu ludzi.
- Korzystanie ze **współpracy ekspertów z uniwersytetów katolickich**, którzy współpracują z duszpasterstwem diecezjalnym, w celu stworzenia miejsc formacji, miejsc spotkań, ośrodków wsparcia osobistego i rodzinnego.
- Organizowanie seminariów naukowych i szkoleń interdyscyplinarnych w ramach **Konferencji Episkopatów i Kościołów partykularnych** dla duszpasterzy i pracowników duszpasterskich.
- Formowanie rodziców i **nauczycieli w szkołach katolickich**.
- Korzystanie z zasobów ludzkich i dydaktycznych **Instytutów Rodziny** istniejących przy katolickich Uniwersytetach, które przestrzegają *Family Global Compact*.
- Promowanie formacyjnego zaangażowania w **duszpasterstwo dzieci** w parafiach i diecezjach: formacja dzieci w zakresie wartości ludzkiego życia poprzez odpowiednie doświadczenia i język.

ŚWIADCZENIE INSTYTUCJONALNYCH USŁUG DUSZPASTERSKICH

- Zapewnienie **przekrojowości i współpracy między obszarami duszpasterskimi**, aby wspólnie prze-myśleć i zaproponować Duszpasterstwo Życia Ludzkiego.
- Utworzenie **diecezjalnej Rady** ds. Duszpasterstwa Życia.
- Powoływanie **doradców** inspirowanych chrześcijaństwem oraz ośrodków pomocy życia dla osób w trudnej sytuacji, które będą oferować nadzieję oraz wsparcie materialne, moralne i duchowe.
- Promowanie odpowiednich inicyjatyw w celu zaoferowania **konkretnych alternatyw** dla aborcji, zapłodnienia in vitro, eutanazji i samobójstwa.
- Promowanie **zrzeszania się** młodzieży i rodzin.

- Ustanowienie **stałych stołów roboczych** pomiędzy odpowiedzialnymi za Instytuty Rodzin na Uniwersytetach katolickich należących do REDIUF (“International Network of University Family Institutes”) oraz odpowiedzialnymi za diecezjalne i krajowe Duszpasterstwo Życia.

WZMACNIANIE DIALOGU KULTUROWEGO

- Dialog między **parafiami, szkołami, rodzinami**, stowarzyszeniami i ruchami w celu **wspólnej pracy** na rzecz rozwoju „kultury życia”, poprzez wykorzystanie zasobów każdego z nich w służbie wszystkim.
- Ożywianie dialogu na temat życia z **instytucjami i światem kultury**.
- Intensyfikacja zaangażowania na rzecz życia w krajowym i międzynarodowym dialogu politycznym.

10 Misja: kultywowanie „ziaren nadziei”

Szanuj, broń,
kochaj, służ życiu,
każdemu życiu
ludzkiemu

(*Evangelium vitae*, 5).

Nie zniechęcajmy się w obliczu sekularyzacji, zaniku wartości chrześcijańskich, praw, które legitymizują pozabawianie życia na świecie. Pielęgnowmy nadal pełen zaufania dialog z kulturą, aby każde nowe pokolenie mogło poznać prawdę o nieocenionej wartości każdego ludzkiego życia.

Jako wierzący jesteśmy pewni, że „nasiona życia” są silniejsze niż „nasiona śmierci”. Nasza siła leży w inicjowaniu procesów (por. *Evangelii gaudium* 223), dbaniu o nie, aby piękno Ewangelii Życia mogło na nowo zaświecić na całym świecie. Bądźmy proaktywni, zamiast czekać na idealny moment, który nigdy nie nadejdzie. Są ludzkie istnienia, które czekają na naszą pomoc, rodziny, które potrzebują nas teraz. Nie chcemy pracować nad abstrakcyjnymi pojęciami, ponieważ życie, do którego promowania i obrony jesteśmy powołani, nie jest pojęciem, ale zawsze objawia się w ciele osoby: poczętego dziecka, biednego na poboczu drogi, samotnego i przygnębionego chorego, maltretowanej kobiety.

Każda istota ludzka powołana jest przez Boga do cieszenia się pełnią życia i jest powierzona macierzyńskiej trosce Kościoła. Musimy działać na poziomie kulturowym i edukacyjnym, aby oświecać sumienia, tak by były w stanie zrozumieć znaczenie, które kryje się w każdej słabej, małej, samotnej lub kruchej osobie.

Każde życie ludzkie, jedyne i niepowtarzalne, stanowi bezcenną wartość, którą należy głosić, oraz wezwanie dla całej rodziny ludzkiej do solidarności i braterskiej miłości. Dlatego wraz ze św. Janem Pawłem II przypominamy światu apel, który skierował do nas wszystkich ponad trzydzieści lat temu: „Szanuj, broń, miłuj życie i służ życiu — każdemu życiu ludzkiemu!” (*Evangelium Vitae*, 5) w każdej sytuacji i na każdym etapie rozwoju.

Zarys

Do rozeznawania duszpasterskiego

Etapy rozeznawania			
1 krok		2 krok	3 krok
Analiza sytuacji	Wizja przyszłości	Ogólne cele	Konkretne strategie i cele
<p>Odczytywanie wyzwań życiowych.</p> <p><i>Warto wybrać kilka najpilniejszych wyzwań dla naszej misji edukacyjno-duszpasterskiej.</i></p>	<p>Jak chcielibyśmy, aby wyglądała rzeczywistość w przyszłości? Jakie może być nasze zaangażowanie?</p> <p><i>Ta wizja przyszłości musi być otwarta, inspirująca, szczegółowa i pozytywna.</i></p>	<p>Wybór celów, które chcemy zrealizować poprzez nasze działania edukacyjne i formacyjne.</p> <p><i>Nie musi ich być wiele, maksymalnie dwa lub trzy.</i></p>	<p>Wskazanie ścieżki, która naszym zdaniem jest najbardziej odpowiednia dla osiągnięcia każdego celu; konkretne kroki, które należy podjąć; zaprojektowanie procesu krok po kroku.</p> <p><i>Kroki te muszą być konkretne, stopniowe i weryfikowalne.</i></p>

końcowy

w diecezjach, parafiach, wspólnotach

Lokalny etap działania		
Kierunki działań lub akcje	Program	Weryfikacja
<p>Realizacja precyzyjnych działań lub akcji dla każdego celu.</p> <p><i>Dbanie o postęp i wzajemne powiązania między różnymi zaplanowanymi działaniami.</i></p>	<p>Ustalenie dla każdej akcji:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Dostępnych osób. ● Zasobów: współpracownicy, środki. ● Czasu. ● Zespołów i struktur.	<p>Zaproponowanie narzędzi do weryfikacji.</p> <p>Stała weryfikacja na przestrzeni działań.</p> <p>Weryfikacja na końcu każdego procesu lub każdego etapu.</p>

